

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 141

SIBIU

1 mai

Nr. 17—18

1994

LUMINA LUI HRISTOS LUMINEAZĂ TUTUROR

CUVÂNT DE ÎNDEMN LA PĂSTRAREA CREDINȚEI ORTODOXE

Odată cu primăvara, natura vegetală, florile și pădurile, iarba și semănăturile se întorc din nou la viață. Se întorc din țările calde, unde au fost la iernat, berzele, cocorii și rândunelele. Tot primăvara, parcă anume rânduită așa, odată cu învierea naturii, vine și marea sărbătoare a Învierii Domnului.

Ziua Învierii — ziua bucuriei!
Căci dacă Hristos a înviat, și noi vom învia.¹ Logica acestei convingeri este de nezdruccinată. Ceva ce s-a petrecut cu cineva, se poate petrece și cu alții. Dacă Hristos a înviat, există înviere.

Documentele istorice scrise care ne asigură că Hristos a înviat, provin de la martorii oculari. Însemnările le-au făcut independenți unii de alții, cei care L-au văzut răstignit, mort și îngropat. Tot ei L-au văzut apoi înviat. Au stat de vorbă cu El. Au mâncat împreună cu El.² I-au ascultat învățăturile, până în ziua în care, sub privirile lor, s-a înălțat la cer.

Mormântul a fost găsit gol.³ Maria Magdalena a vorbit cu Dânsul în dimineața Învierii.⁴ Apoi L-a văzut Petru,⁵ Apoi L-au văzut toți ucenicii.⁶ Apoi a călătorit împreună cu Luca și Cleopa spre Emaus.⁷ Apoi s-a arătat la mai bine de cinci sute de frați.⁸ Există așadar un „*nor de martori*” ai Învierii, cum a spus Sf. Pavel⁹ în Epistola către Evrei, căroră, indeosebi, s-a străduit să le demonstreze și să-i convingă că Iisus a fost Mesia, Fiul lui Dumnezeu.

Timp de patruzeci de zile între Înviere și Înălțare, Mântuitorul s-a arătat multora și de multe ori.¹⁰ S-a arătat pe drumul Damascului, lui Saul prizonierul care, după întâlnirea cu Iisus Cel Înviat, a devenit viitorul mare apostol Pavel.¹¹ În sfârșit, după opt zile de la Înviere, și-a lăsat cercetate ranele de către Toma, până atunci „necredinciosul”.¹²

Izvoarele istorice în care găsim toate aceste informații sunt Sfintele Evanghelii, cu patru autori diferiți, Matei, Marcu, Luca și Ioan, Cartea Faptelor Apostolilor și Epistolele Sfinte.

(Continuare în pag. a 2-a)

Al vostru al tuturor de tot binele voitor
și pururea rugător către Dumnezeu

† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit

al
Ardealului, Crișanei și Matamureșului

- 1 I Cor. XV, 20.
- 2 Luca XXIV, 41—43.
- 3 Matei XXVIII, 6, Luca XXIV, 3.
- 4 Marcu XVI, 9.
- 5 Luca XXIV, 34.
- 6 Luca XXIV, 36—40.
- 7 Luca XXIV, 13—35.
- 8 I Cor. XV, 6.
- 9 Evrei, XII, 1.
- 10 Faptele Ap. I, 3.
- 11 I Cor. XV, 8.
- 12 Ioan XX, 27—29.

Eminescu în fața Patimilor Domnului

Un gânditor contemporan a declarat că Golgota reprezintă cel mai strălucit amvon al Bisericii creștine, o școală admirabilă în care învățăm adevărurile cele mai sublimale ale vieții umane. Crucea și suferințele Domnului Hristos ne arată cine este Dumnezeu, ce valoare reprezintă omul și ce jertfă a făcut Mântuitorul pentru izbăvirea lui. Cu rațiunea nu suntem capabili să pătrundem multe taine ale învățăturii creștine, așa de pildă, nu vom putea înțelege taina Sfintei Treimi, fecioria Maicii Domnului, prefacerea sfințelor daruri în trupul și sângele lui Hristos.

Însă „argumentul” Crucii nu lasă nici o îndoială în mintea noastră. Dumnezeu ne iubește, Dumnezeu s-a jertfit pentru noi. „El a fost străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru rădădelegile noastre... iar prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat” (Isaia 53, 5).

Multă putere de credință a izvorât din priverile tragediei Golgoței, în curgerea veacurilor. Nu este locul să arătăm aici toate roadele sfințelor Patimi ale „omului durerilor” pe care credincioșii le-au cules din paginile Evangheliilor în cursul vremii. Dar ne face omare bucurie să schițăm în câteva rânduri influența covârșitoare pe care au lăsat-o patimile Domnului Hristos asupra sufletului celui mai genial poet al neamului românesc, Mihai Eminescu.

Din fragedă copilărie, datorită mai ales bunei sale mame, Eminescu s-a bucurat de o educație creștină deplină, a reținut multe cunoștințe dogmatice și morale pe care ulterior le-a completat cu lecturi variate și bogate. Toată viața a fost mistuit de o arzătoare sete de cunoaștere. Tot ce a citit și a cunoscut a trecut prin filtrul rațiunii și al sensibilității sale excepționale, încât, mai târziu și-a făurit o teologie „sui generis”, în care descoperim idei de înaltă ținută rațională și sentimentală.

O profundă sensibilitate și mărturie de credință a arătat marele poet într-un articol publicat în ziarul „Timpul”. În el Eminescu a arătat în chip admirabil valoarea și influența suferințelor Domnului Hristos pentru ridicarea morală a speciei umane.

Redăm câteva rânduri:

(Continuare în pag. a 3-a)

Preot Dr. St. Slevoacă

Sâmbăta de după Vinerea cea Mare

Ne aflăm în sâmbăta de după Vinerea cea Mare. Gândurile ne poartă departe în timp la evenimentele ce s-au petrecut după ce Mântuitorul Iisus Hristos, răstignit fiind pe cruce, și-a dat duhul în mâinile Tatălui ceresc.

Sfintele Evanghelii ne spun că oamenii cucernici L-au coborât de pe cruce și L-au așezat în trupul Său istovit de suferințe și batjocuri, străpuns de piroane și înșăngerat de cununa de spini într-un mormânt nou, din apropierea locului răstignirii. Sufletul Său s-a pogorât la iad, unde s-a aflat împreună cu sufletele strămoșilor Adam și Eva și cu ale tuturor celor din veac adormiți, până la momentul acela.

A urmat apoi o zi de sâmbăta ca și cea de azi, pe care însă evreii o prăznuiau mai aparte decât pe celelalte sâmbete din an, pentru că era prima dintre cele șapte zile ale Paștilor. Casele tuturor erau luminate. Piața templului era ticsită de lume. Ca de fiecare dată, la marele praznic, erau adunați în Ierusalim evrei din toate părțile țării și mulți din diaspora. Soldații romani, aflați sub comanda directă a lui Pontiu Pilat își făceau mai simțită decât altădată prezența, dată fiind tulburarea care s-a produs prin judecarea, condamnarea la moarte și executarea Galileanului împotriva Căruia s-au asociat frunțașii evreilor.

Toți cei apropiați ai lui Iisus se împrăstiaseră și se ascuseseră. Frica și deznădejdea îl stăpâneau pe fiecare din ei. Petru însuși trăia rușinea lașității și a lepădării. Apostolul Ioan își luase în primire sarcina incredinței de învățătorul Său, pe când era pe cruce. Împreună cu celelalte femei, care fuseseră cu el până în ultimul moment al îngropării Domnului, căuta acum să aline durerea Sf. Fecioare Maria.

De toate aceste lucruri ne aducem aminte într-o zi ca cea de astăzi.

Reîntorcându-ne însă în timp, să ne transpunem cu gândul la cele ce se întâmplă acum, la această oră în Ierusalim, în biserică mare a Învierii și în preajma sfântului Mormânt, din care ne-a izvorât tuturor viața.

Din nefericire, în acest an, atmosfera din sfânta cetate este extrem de tensionată, datorită intensificării conflictelor dintre evrei și paleștinieni, în urma masacrului de la Hebron, din această primăvară.

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof. Dumitru Abrudan

ÎNVIEREA DOMNULUI - TAINA ÎNVIERII NOASTRE

Învierea Domnului coincide cu trezirea la viață a naturii, prilejuind creștinilor o prăznuire deosebită. Se cuvine să prăznuim cu aleasă bucurie această „sărbătoare a sărbătorilor”, Învierea Mântuitorului, ea fiind trăsătura specifică a creștinismului față de toate religiile naturale sau păgâne.

Învierea Mântuitorului este piatra unghiulară a creștinismului. Dacă creștinismul a biruit urgia persecuțiilor, a eclipsat sisteme de gândire consacrate și a devenit punctul de orientare în toate problemele spinoase ale vieții, aceasta demonstrează că cei care l-au acceptat și l-au mărturisit aveau o bază puternică pe care se sprijineau. Această bază era, este și astăzi și va fi totdeauna credința în realitatea istorică a Învierii Domnului.

Credința în realitatea istorică a Învierii Domnului definește și caracterizează pe adevăratul creștin. Învierea Domnului este dovedită și prin mărturiile istorice: Iisus s-a arătat după Înviere mai multor persoane și în diferite locuri. Astfel, femeilor mironosite (Luca, 24, 1—8), ucenicilor Luca și Cleopa (Luca, 24, 36—45), lui Toma, pe care îl încredințează, prin arătarea rănilor, spunându-i: „Pentru că m-ai văzut, Tomo, ai crezut. Fericiri

sunt cei ce n-au văzut și au crezut” (Ioan, 20, 24—28); la Marea Tiberiadei s-a arătat încă odată ucenicilor Săi (Ioan, 21, 1—14). La argumentarea de care ne-am folosit se adaugă și viața Sfinților Apostoli de după Înviere. Ei devin cei mai vașnici apărători și vestitori ai Învierii, fiind pe deplin conștienți de realitatea ei. Dacă ei au fost păscuți de îndoială în timpul patimilor Mântuitorului, iar după Înviere își schimbă atitudinea, devenind curajoși, și hotărâți să înfrunte orice persecuție în numele Lui această schimbare rapidă nu-și găsește rațiunea în minciună, înșelare sau iluzie, ci în convingerea absolută a lucrului văzut a Învierii Domnului, care pecetluise definitiv misiunea Sa omenească și pe cea dumnezeiască. Răspândirea vertiginosă a creștinismului în lume, în pofida tuturor obstacolelor ce i-au stat în cale, se explică tot prin această supremă minune prin care Iisus biruind moartea a deschis calea învierii celor adormiți.

Pentru creștinul adevărat, credința în Iisus Hristos este sinonimă cu credința în Învierea Lui. Creștinul și fiul al Învierii și numai prin ea își găsește tălcul vieții și puterea creațiilor sale. Cei care consideră pe Dumnezeu ca o ființă personală, trans-

cendentă, creatoare și guvernatoare a lumii, dar ezită sau refuză să creadă în opera Întrupării și răstignirii Mântuitorului, precum și în minunea Învierii Lui, nu pot fi socotiți creștini. Ei pot fi numiți teiști. Pentru a putea fi investiți cu toate darurile mântuitoare ale creștinismului, ei trebuie să-și deschidă sufletul și să facă loc credinței, în Învierea Mântuitorului. Rațiunea i-a ridicat pe culmile apropiate de lumină și nu mai este decât un pas până la altarele deschise ale credinței. Ale credinței — prin excelență — în Învierea Mântuitorului.

Iisus, Cel înviat a treia zi

Pr. Prof. Ion BUNEA

Precizări la slujba Învierii*

Constatăm că slujba Învierii se săvârșește în Biserica Ortodoxă Română în două moduri: după *Penticostar*, carte rituală aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și după *Cartea de rugăciuni și cântări bisericești*, alcătuite de Trifon Lugoian, carte aprobată de Dr. G. I. Gorie Gh. Comșa, Episcopul Ardealului, (cu ordinul nr. 5166/1931, ediția IV, p. 166, 163).

Potrivit *Penticostarului*, după aprinderea lumânărilor de la preot, credincioșii în frunte cu

preotul ies din biserică în curtea bisericii, cântând *Învierea. Ta Mântuitorule, ingerii o laudă în ceruri*. Ajungând în curtea bisericii, preotul citește *Evanghelia*, după care zice: *Slavă Sfintei și*

(Continuare în pag. a 3-a)

Protos. Ipolit Ciubotaru

* Așteptăm cu interes punctele de vedere ale specialiștilor și Prea Cucernicilor preoți. Răspunsurile primite le vom insera în paginile publicației noastre.

Cuvânt de îndemn la păstrarea credinței ortodoxe

(urmăre din pag. 1-a)

ților: Pavel, Petru, Ioan, Iacov și Iuda, altul decât Iscarioteanul, precum și în Cartea Apocalipsei.

Noi credem totuși că Hristos a înviat și că El ne-a adus din cer învătura cea adevărată despre Dumnezeu și că creator al universului, al lumii noastre și al vieții. Învind El, ne-a descoperit că și noi suntem nemuritori. Ultimul cuvânt nu este al morții. *Vrăjmașul cel din urmă care va fi deslușit, va fi moartea*, spune Sf. Pavel.¹³

Știm toți cât ne înfruntează moartea celor dragi și, cu câtă frică și cutremur ne așteptăm propria noastră moarte. Învierea Domnului ne aduce suprema mângâiere, liniștea cea mare: *nu murim de tot*. Vom exista în veci. Ne vom întâlni cu cei dragi ai noștri. Vom reîntineri. Vom scăpa de boli. De vom fi buni, de ne vom căi pentru păcate, de vom pleca împăcați și țertați cu toată lumea, vom fi fericiți. Până și umbrele tristeții vor trece. Întepăturile durerilor vor înceta.

Vom renaște în bucurie. Vom trăi veșnic, dincolo, în pace și în iubire. Se va revărsa peste noi cu îmbelsugare iubirea lui Dumnezeu, și noi îl vom răspunde cu iubire desăvârșită. Și ne vom iubi ca frații și unii pe alții. De ură nu se va mai ști. Răutate nu va mai fi. Vrajba nu-și va mai afla nici un loc.

Vă fac acum la Paști tuturor, și îmi fac și mie, urarea aceasta: să auzim împreună chemarea „*Veniți binecuvântații Părintelui Meu și moștenii Împărăției cea gătită vouă de la facerea lumii*”.¹⁴ Să fim acolo împreună cu Mântuitorul, cu Maica Domnului, și cu toți sfinții. Și să fim împreună cu toți cei din neamurile și din neamul nostru, și din toate neamurile, în pace și dragoste, pentru că bucuria noastră să fie deplină. Să nu mai știm pe nimeni suferind. *Hristos să fie totul în toți*.¹⁵

Iubiți frați ortodocși,

Cu prilejul acestei mari sărbători m-am gândit că e bine să vă aduc aminte de una din cele mai importante învățături ale Mântuitorului care, fără îndoială, va fi și una din cele mai importante căi de a fi și aici și dincolo împreună cu El, și noi împreună unii cu alții. Ca să fim dincolo împreună, trebuie să fim împreună încă de aici. Să luăm aminte la marea rugăciune a Domnului pentru noi: „*Părinte sfincte, pe cei ce Mi i-ai dat, păzește-i în numele Tău, ca să fie una, precum Noi una suntem*”.¹⁶

Așa s-a rugat Mântuitorul. Dar în lume ce se întâmplă? Creștinii, datorită ambițiilor, datorită căderii sub ispita duhului de stăpânire, datorită mândriei și slăvei deșarte, în loc să rămână în unitate, în Biserica Ortodoxă cea dintru început, s-au împărțit de-a lungul timpului în multe biserici și confesiuni, erezi și secte, așa încât Biserica lui Hristos nu mai este una. Și lumea ne judecă pentru aceasta. Necredincioșii își fac din dezbinarea creștinilor un argument pentru necredința lor, pentru că numai în unitate am putea da mărturie că ascultăm cu adevărat de Dumnezeu, Părintele unității.

Tatăl dezbinărilor este diavolul. Nici o dezbinare nu este de la Dumnezeu. Sântul Pavel spune limpede: „*Nu este decât un Domn, o credință, un botez*”.¹⁷

Și atunci ce este acolo unde apare dezbinarea? — *Acolo e rădăcina*.

Toate trecerile la secte sau la alte grupuri creștine neortodoxe, sunt rădăcini ale unor care „*răstălmăcesc Scriptura*”. Așa spune Sântul Apostol Petru și adaugă: „*Deci, iubiților, păziți-vă ca să nu vă lăsați ademiniți de rădăcirea celor fără de lege*”.¹⁸

Mântuitorul ne-a cerut cu claritate: „*Toți să fie una, pentru că lumea s-a creată*”.¹⁹ Toate despărțirile de Biserica cea una, de Biserica Ortodoxă cea de la început, sunt păcate împotriva unității și neascultare față de Mântuitorul, chiar și la acei care, cu falsă evlavie, pronunță mereu numele Domnului Iisus. Aceștia, spune Mântuitorul, „*pe dinăuntru sunt plini de iafarnicie și de iafărdelege*”.²⁰ Că e chiar așa cum spune Mântuitorul, se vede și din aceea că acești rădăciți se cred numai ei măntuiți și se uită cu dispreț la ceilalți. Văzându-i pe unii care umblă pe la case să sucească mințile oamenilor cu învățături noi și greșite, parcă auzim cuvântul Mântuitorului: „*Vai vouă iariș și călători iafarnici că voi cutreerați marea și uscatul ca să faceți un prozelit și dacă îl dobândiți, îl iceți în al gheenei îndoit ca voi*”.²¹

E vorba desigur de cei care vor să-i treacă pe unii la secte, sau să-i întoarcă de la credința ortodoxă spre alte credințe, străine de tradiția veche a poporului nostru.

Să ne punem cea mai simplă întrebare: *Care credință din cele creștine, ortodoxă, catolică, protestantă și sectante e cea adevărată?* Răspunsul nu e decât unul: *cea mai veche*. Cea care vine de la Mântuitorul și de la Sfinții Apostoli. Cea care a rămas neschimbată, așa cum a fost predată Bisericii de la început de către Sfinții Apostoli. Cea pentru care au murit mii de martiri. Cea apărută de toți sfinții calendarului. Cea în care au murit și s-au măntuit moșii și strămoșii noștri, de la formarea poporului român până astăzi. Cea pe care creștinii au avut-o toți în prima mie de ani. Aceasta e Ortodoxia, pe care ortodocșii o țin până azi.

Cei dintâi s-au rupt de ortodoxie catolică, în anul 1054. Din catolicism s-au rupt protestanții în secolul al XVI-lea. Din aceștia s-au rupt apoi sectele moderne care trec de o mie astăzi. Iată cum au sfârșit cămașa lui Hristos în sute și mii de bucăți. Să fie adevărul cu mii de fețe? Nu. Există „*Un Domn, o credință, un botez*”. Restul e păcat. Păcatul dezbinării.

Dar să ne punem și o altă întrebare. Dacă fiecare din aceste Biserici rupte de Ortodoxie, numai ele măntuiesc, înseamnă că toți moșii și strămoșii noștri, toți sfinții martiri, toți sfinții nevoitori, toți aceștia, toți Sfinții Părinți nu s-au măntuit, pentru că n-au avut șansa să trăiască până când s-au rupt din Ortodoxie catolică, uniții, protestanții, neoprotestanții și sectele?

Să fim serioși! E drept: unii vin cu argumente că ei ar fi descoperit adevărul în Scriptură și au chipul evlaviei, și sunt meșteri la vorbă, și vin cu Sfânta Scriptură în mână. Dar și diavolul l-a ispitit pe Mântuitorul cu Scriptura în mână. Ii zicea: „*De ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te jos (de pe acoperișul templului) că scris este (în Scriptură): Ingerilor Săi va potuce pentru Tine, și pe mâini Te vor purta, ca să nu-ți lovești de piatră piciorul Tău*”.²²

Sfânta Scriptură trebuie înțeleasă așa cum o tâlcuiește Biserica. Tare i-a mai ghicit Sântul Pavel pe răstălmăcitori. Parcă i-ar descrie pe unii din vremea noastră. Iată ce spune: ei sunt „*trădători, obraznici, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu*”.²³ Au unii chipul evlaviei? Au. Dar cum? Iată cum îi descrie tot Sf. Pavel: „*au numai chipul evlaviei, iar puterea ei i-o tăgăduiesc*”. Și încheie îndemnând: „*De aceștia să te ierești*”.²⁴ Și tot Sântul Pavel sfătuiește cu privire la învățătura: „*Dacă cineva învață altminterelu, și nu urmează cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos și învățătura Sa cea cuvioasă, acela e un trulaș care nu știe nimic, dar e molipsit de palma de a grăi mult și de a da război de vorbe, din care se nasc pisma, pricinile, hulele, bănuțelile, viclenia, certurile deșarte între oameni cu mintea stricată și străină de adevăr, care socot că cuvioșia ar servi la câștig*”. Și iarăși îndemnă: „*De unii ca aceștia depărtează-te*”.²⁵

Sântul Pavel a prevăzut: „*că va veni o vreme când oamenii nu vor primi învățătura cea sănătoasă, ci își vor alege învățături după poftele lor, care să le gâde auzul, și-și vor întoarce urechile de la adevăr și se vor lua după basme*”.²⁶

Ce profeții exacte!

Noi am dori să fim din nou una, toți cei care credem în Hristos. Aceasta urmărește Mișcarea ecumenică. Există o sete de venire la credința cea dreaptă. Cu unii suntem în dialog constructiv. Aceștia știu că numai întoarcerea la credința și tradiția cea veche, e calea refacerii unității. Și acceptă dialogul. Nici noi nu-l refuzăm. Dar sunt și unii care nu vor unitatea. Și o spun pe față. Își apără interesele și mândriile lor.

Judece oricine: *Unde e adevărul?* El nu poate fi decât acolo unde a rămas statornic.

Ortodoxia noastră nu e nouă. Ea e veche de aproape două mii de ani. Chiar Roma catolică a renunțat astăzi să mai pretindă ortodocșilor să se facă romano-catolici sau greco-catolici, unii cu Roma, cum ne cerea în trecut. Unirea cu Roma, chiar Vaticanul o consideră astăzi o metodă de unitate din trecut, care a fost greșită și a deschis

râni în trupul Ortodoxiei. Astăzi uniția nu mai poate fi acceptată ca formă și metodă de unire între cele două mari Biserici. Toate acestea au fost afirmate în scris într-un Document comun alcătuit de ortodocși și catolici în luna iunie 1993, la Balamand în Liban. Nu sunt numai părerile noastre, ale ortodocșilor. Trei cardinali, episcopi și profesori catolici, au acceptat acest Document și el a fost recomandat ca instrument de dialog chiar de către S.S. Papa de la Roma.

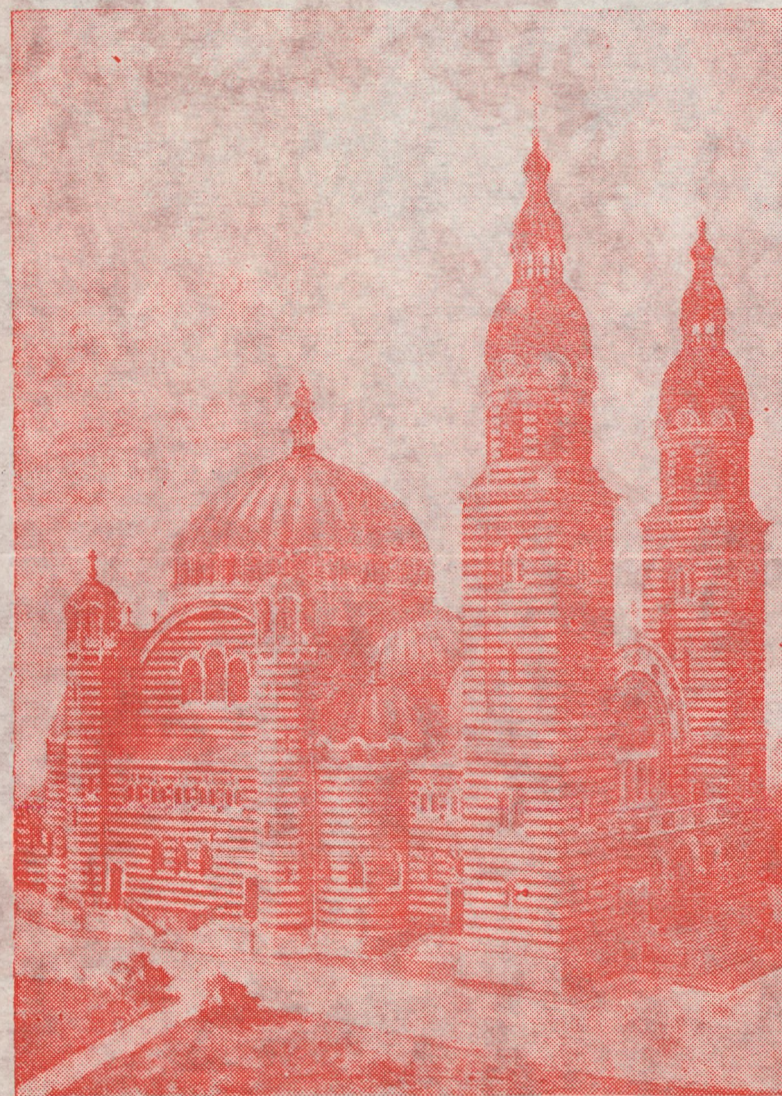
Acest Document cere tuturor deocamdată să rămână în credința în care se află. Să nu se ueltească de acum înainte treceri la catolicism-uniatism. Bisericele să rămână celor care sunt în numărul cel mai mare într-o parohie, pentru că ele sunt ale credincioșilor. Problemele în litigiu să nu se rezolve în tribunale sau prin apelul la guvern-parlament, ci să fie rezolvate între Biserici, prin dialog. Și toate Bisericele să lucreze potrivit poruncii, pentru a fi din nou una, cum au fost înainte de despărțire.

Sântul nostru Sinod a aprobat acest Document și credem că principiile lui, aprobate și de Roma, ar putea aduce pacea confesională pe care o dorim toți.*

Orice argumente s-ar încerca împotriva acestor principii, ele vor fi argumente împotriva adevărului.

Întâmplări vrăjmașe unității românilor din Transilvania i-au despărțit cândva cu forța pe unii dintre ei de Ortodoxia lor tradițională. Catolicii le-au luat ortodocșilor începând cu anul 1698—1701 toate bisericile. Celor rămași ortodocși le-au interzis vreme de șazeci de ani între 1701—1761, să aibă episcopi ortodocși. Preoții ortodocși au fost alungați, închiși, iar un general catolic austriac, Buccow, a ars și a dărâmat cu tunul 150 de mănăstiri ortodoxe în Transilvania, pentru că monahii și călugăritele n-au vrut să treacă la unirea cu catolicii. Și chiar protopopii și mitropolitul lor Atanasie când au fost obligați, unii cu forța, să primească uniția, au întrebat: *Dar legea noastră rămâne? Care lege? Cea ortodoxă, bineînțeles*. Ei au acceptat atunci o unire formală, nu credința catolică. Li s-a promis că legea ortodoxă rămâne, dar au fost înșelați. Astăzi această Biserică nici nu se mai numește greco-catolică, adică ortodoxă-catolică, pentru că nu mai este. Ea se autonumește Biserica română unită cu Roma.

Roma o numește *Biserica catolică orientală*, deci Biserica catolică situată în Răsărit, dar catolică. Roma cere astăzi uniților acceptarea în întregime a învățăturii catolice. Doar ritul mai rămâne răsăritean, dar acesta nu e dogmă. Există multe rituri în catolicism: armean, copt, bizantin, dar toate sunt acum supuse dogmelor catolice.

Dar nu așa ne-a fost vorba la 1700! Cum rămâne cu promisiunea că Legea ortodoxă va rămâne? Când în anii 1744—1768 episcopul unit Ioan Inocențiu Micu Klein a cerut să i se respecte drepturile lui de episcop pe jumătate ortodox, și cu simțirea în întregime ortodoxă și românească când a cerut ca Roma să le respecte românilor uniții Legea românească (adică ortodoxă) veche și *Pravilele* ortodoxe, a fost chemat la Viena și apoi la Roma, în 1744, de unde nu s-a mai întors nici până azi. A fost reținut la Roma 24 de ani și a murit în mizerie acolo, în exil, într-o mănăstire ruteană, ținut ca și închis de cei cu care înaintașii lui se uniseră la 1698—1701, și cărora li se promisese marea cu sarea, dar care au fost înșelați. Ioan Inocențiu Micu Klein amănăta mereu de la Roma că va veni în Transilvania, că își va lua preoții și va trece cu ei în Valachia la frații români ortodocși, dar nu i s-a îngăduit să se întoarcă nici o zi în 24 de ani.

Este de la sine înțeles că astăzi fiecare este liber să fie ceea ce vrea. Cei care vor să fie catolici sau altceva, să fie. Le respectăm propria lor hotărâre. Dar avem și noi dreptul la credința noastră și la apărarea ei. Noi doar aceasta facem. Ne apărăm credința și pe credincioșii noștri. Mai ales că ne-o apăra și istoria și tradițiile trecutului nostru bimilenar. Ortodoxia e de la Hristos și de la Apostoli. Noi n-am apărut nici la 1054 precum catolicii, nici în secolul al XVI-lea precum protestanții, nici în secolul XVII—XVIII precum uniții, nici în secolul XIX și XX precum cultele neoprotestante și sectele.

Nu vom putea să nu spunem că Ortodoxia este credința cu cele mai adânci rădăcini în istoria poporului român. Nimeni de bună credință nu ne-ar putea contrazice. Am fost ortodocși de limbă latină, acesta e un adevărat cu care ne mândrim, dar de credință ortodoxă, răsăriteană. Ne scade oare acesta ceva din nobila noastră descendență latină? Așa cum printru slavii sunt și slavi catolici, deși majoritatea slavilor sunt ortodocși, de ce n-am putea fi și noi latini ortodocși? Insuși S.S. Papa e slav polonez, nu e latin. Și e catolic.

În anii 1698—1701 și după aceea, Habsburgii au avut interes să ne despărțim, ca să ne pună să ne luptăm între noi, ca să ne stăpânească mai ușor. *Divide et impera*, împarte și stăpânește. Asta au vrut, nu măntuirea prin catolicism a sufletelor transilvănenilor. Ne-au despărțit ca să-i poată manevra pe români pe unii împotriva altora.

Iată de ce chem la dreapta înțelegere a evenimentelor din trecut, ca să ne formăm o convingere puternică astăzi, de credincioșie față de ortodoxia lovită și oropsită în trecut, față de sufletul românesc supus divizării și urii reciproce pe motive confesionale.

Din anul 1867 ne-au stăpânit și ne-au încurajat și mai mult despărțirea, cei care au instaurat în Transilvania stăpânirea dualistă austro-ungară, care ne-a supus Budapestei împotriva voinței noastre, vreme de 51 de ani. Dumnezeu a vrut să ne eliberăm la 1 decembrie 1918. Dar, din păcate, datorită orbirii unora, în despărțire religioasă tot am rămas! O încercare de unire între Ortodoxie și uniatism, prin întoar-

cerea la Ortodoxie, era mai, mai să reușească în 1939, dar a venit războiul și a împiedicat-o.

Dar acum, *cine mai are interes să ne despărțim?*

Înțeleptul țaran român, intelectualul cultivat, mai au astăzi interesul să se supună unor doctrine și obiceiuri care nu-s ale poporului nostru, care nu le potrivesc, care fac din unii imitatori stângaci ai unor obiceiuri și practici străine?

Ne înfruntează când vedem și ceea ce se petrece în Basarabia unde unii își adoră călăii, călăi care au trimis basarabenii în Siberia și au adus în loc ruși care acum se pretind localnici și stăpâni. Cum vor intra slugarnici față de Moscova în istoria care va fi dreaptă și va pedepsi trădarea și ingenușcherea demnității? Vai de capul lor!

Fac un Apel călduros, acum de Paști, către toate mințile limpezi, către toate inimile curate: *cei care sunteți ortodocși, cei care ați devenit ortodocși, înțorși la credința moșilor și strămoșilor noștri*, la evlavie străbună care ne leagă de acest pământ românesc, care ne leagă de sfinții noștri, de velleozii noștri ortodocși, apărători ai credinței, „*atleți ai lui Hristos*”, cum l-a numit pe Ștefan cel Mare chiar un papă de la Roma, ortodoxie care ne leagă de frații noștri de peste munți din Moldova, Basarabia, Bucovina, Muntenia, Dobrogea, Oltenia și Banat, de o credință ortodoxă cu noi,

Fac un apel de inimă către toți:

Rămâneți în slănta ortodoxie.

Să rămânem ceea ce am fost de-a lungul a două milenii. Să rămânem solidari cu trecutul nostru ortodox și românesc. Să ne păstrăm demnitatea pe care ne-au lăsat-o strămoșii noștri, dăci și români. Oare Traian când a adus în Dacia, din Asia Mică, legiunile în parte creștine, a adus catolicismul? A spus cineva vreodată aceasta? Nici nu avea cum să-l aducă, pentru simplul motiv că pe atunci catolicismul nici nu exista. Există numai ortodoxia. Catolicismul s-a desprins din Ortodoxie și a început a exista la anul 1054, după o mie de ani de la Hristos. Oare Sf. Andrei ne-a adus de la Ierusalim catolicismul, uniatismul, sau altă credință?

Să păstrăm și să respectăm Testamentul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, din a cărui învățătură și din ale cărui povești vine direct Ortodoxia noastră. Ea a fost confirmată vreme de secole, din anul 325 până în anul 787 de către cele șapte sinoade ecumenice care în Răsărit s-au ținut. Ortodoxia ne-a fost lăsată spre păstrare, neschimbare și împlinire, sub canoane grele pe care, de le vom călca, ne vom afla sub grea afulisanie.

Ortodoxia nu este conservatoare, învechită. Ortodoxia e vie și frumoasă, tânără mereu și plină de Duh Sfânt. Apusenii care au desoperit-o se declară din ce în ce mai atrași de ea. Slujba ortodoxă emoționează. Predica ei e adusă la nivelul înțelegerii noastre de azi. Cântecurile ei au mîșorul de bună mireasmă al începuturilor și al timpurilor mesianice. Sfințele Taine ne aduc mântuirea și bucuria vieții de la botez, până la moarte, mângâind trecerea dincolo cu încredințarea iertării și a intrării în Paradis.

Nu ne ridicăm împotriva nimănui. Precum am spus, nu contestăm nimănui dreptul de a fi ceea ce vrea.

Noi ne afirmăm convingerile și credința noastră către credincioșii noștri, și voim să ne păstrăm și credința, și convingerile, și în acestea să ne întărim unii pe alții.

Cu unii de alte confesiuni, ale căror argumente sunt numai injuriile și blamarea ortodoxiei și a ortodocșilor, vom sta de vorbă de îndată ce își vor însănătoși sentimentele și limbajul. Cu dreptate este să lăsam totul la judecata lui Dumnezeu.

Iubiți mei,

Păstrați-vă cu sfințenie toate bisericile. Construiți, așa cum ați început în multe locuri, biserici noi. Prin ele Domnul se va pogori tot mai mult în mijlocul nostru. Acum putem construi, slavă Domnului, și sunt bucuros să văd cum răsar tot mai multe biserici noi, și peste 15 mănăstiri noi în locul celor dărâmate de Buccow, se află în construcție numai în eparhia noastră. Istoria ne mai dă și satisfacții!

Dar iată că în vecherile acestea, ca și în trecut de altfel, apar și mulți pescuitori în ape turburi, cărora Sf. Pavel le dă un nume de ocară²⁷ pe care ne reținem chiar și de a-l pomeni. Apar „*vrăjmași ai crucii lui Hristos*”, cum tot Sf. Pavel descoperise unii printre cei din orașul Filipi.²⁸ Aceștia sunt printre cei care dezbină. Din păcate lucrare de dezbinare fac și unii care au crucea în mână, dar o poartă cu gând de înșelare, de cucerire. Căci Dumnezeu și Crucea răstignirii nu pot fi la originea dezbinărilor. Dezbinarea e semnul recunoașterii lucrării celui rău. Ni se cere trezvie deosebită și capacitate de recunoaștere a duhurilor rele, ascunse uneori și în cuvinte blajine. Cuvintele se schimbă însă când ei sunt recunoscuți ca dezbinători. Atunci devin cei mai violenți atacatori ai celor care nu gândesc ca dânsii. Și acesta e un semn că nu vin de la Dumnezeu.

Unii pretind că fac misiune și evanghelizare.

Cine vrea să facă misiune și evanghelizare, s-o facă printre cei care n-au auzit încă de Hristos, nu printre cei care îl au. Pe aceștia vor să-i smintească din buna lor rânduială și să-i rădăcească. Ce vor ei? Să facă din creștinii care sunt pe măsura lui Hristos și a Bisericii Sale, creștini pe măsura lor, fără Biserica, fără preoți, fără cruce, fără Taine, fără sfinți, fără frumoasele noastre tradiții creștine românești.

Dacă își alcătuiesc și ei unele tradiții, le au de prin alte părți, din afara tradițiilor noastre, cum sunt și împărțirile cu „buline” și altele asemenea, cum îmi spunea indignat un credincios care a încercat o întoarcere la ceea ce el nu fusese niciodată, dar de care aparținuseră odinioară părinții lui. El s-a reîntors la ortodoxie.

Iată, acest Cuvânt de îndemn la păstrarea credinței Ortodoxe m-am gândit să vi-l trimit de această Sărbătoare Sântă a Învierii Domnului, care ne vrea pe toți „*să fim una*”²⁹ și „*să urmădm aceeași regulă* (a credinței) și să cugetăm la fel”³⁰ precum scria Sf. Pavel Filipenilor.

Fie ca Mântuitorul înviat să ocrotească Ortodoxia noastră transilvăneană. Să ne dea puterea să fim mai buni, mai drepti, mai iubitori. Să fim în pace cu toți, dar mai ales cu dreptatea și adevărul.

Vă aduc tuturor vestea cea mare: **HRISTOS A ÎNVIAT!**

13 I Cor. XV, 26.	20 Matei IV, 6.
14 Matei XXV, 34.	21 Matei XXIII, 15.
15 Coloseni III, 11.	22 Matei IV, 6.
16 Ioan XVII, 11, 21.	23 II Tim. III, 4.
17 Efeseni IV, 5.	24 II Tim. III, 5.
18 II Petru, III, 16—17.	25 I Tim. VI, 3—5.
19 Ioan XVIII, 21.	26 I Tim. IV, 3—4.
* (Cine dorește acest Document îl poate obține de la Arhiepiscopie, la prețul unui ziar, plus poșta).	
27 II Cor. XXVI, 26.	29 Ioan XVII, 11.
28 Filipeni III, 18.	30 Filipeni III, 16.

TÂLHARUL DISMAS

În contextul celei mai mari drame cunoscute de istoria omenirii — moartea pe cruce a Fiului lui Dumnezeu — se înscrie și relatarea despre tâlharul cel din dreapta crucii lui Iisus. Acesta a fost ultimul om convertit de Iisus în timpul trăirii Sale în istorie și primul care s-a măntuit.

Deși datele pe care ni le oferă Evangheliile sunt scurte, tabloul vieții sale este completat de cărțile apocrife. Tradiție și mărturiile sfinților părinți care au exprimat o preferință deosebită pentru răsunătoarea lui convertire.

Pe vremea lui Iisus erau în Iudeea mulți tâlhari. Cei doi răstigniți cu Iisus nu au fost simpli hoți de buzunare sau pungași, ci bandiți de drumul mare, asasinii.

Sfințele Evanghelii ne amintesc de existența unor astfel de tâlhari. Călătorul din Ierusalim la Ierihon a fost maltratată de unii dintre aceștia. Baraba era un asemenea specimen.

Și Dismas se număra printre ei. A trăit în desert și s-a făcut vinovat de o mulțime de tâlhării, răpiri de călători și ucideri.

Vinerea mare, zi de profundă durere. Procesul lui Iisus este în plină desfășurare. Pilat declară: „Nici o vină de moarte nu am aflat întru El” (Lc. XXI, 22). Claudia Procula, soția lui Pilat îl roagă să nu se amestece în afacerea aceluia drept. Poporul urlă: „Răstignește-l!” Ca Iisus să aibă o gardă pe „măsură”, Pilat scoate din detenție pe

(Continuare în pag. a 3-a)

Preot Gheorghe-Dragoș Braica

IMPORTANȚA ÎNVIERII

„Dacă Hristos n-a înviat, credința voastră este zadarnică” (1 Cor. 15, 17).

Toate religiile necreștine sunt căl prin care omul încearcă să ajungă spre Divinitate, mijloace prin care încearcă să se explice pe sine, să găsească adică un sens existenței sale, fără însă a putea să spună că a ajuns la împlinire și certitudine, căci toate acestea se opresc undeva la mijlocul drumului, rămânând suspendate între cer și pământ, între uman și divin. Toate religiile îl caută pe Dumnezeu, încercând să-L înțeleagă, să și-L apropie, fără a putea spune însă că au ajuns cu adevărat la acest deziderat.

În creștinism, raporturile sunt oarecum inversate: nu omul este cel care îl caută și mai ales îl găsește pe Dumnezeu, ci Dumnezeu este Cel care ne caută și ne găsește pe noi, ne alege. „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi”, le spune Domnul Iisus apostolilor Săi.

Dumnezeu este și rămâne pentru om o taină, un mister care în același timp I se refuză, dar îl și încită la veșnică neliniște și căutare. Numai creștinismul poate afirma răspicat „Iată-L pe Dumnezeu”, pentru că însuși Dumnezeu a venit la noi, ni S-a făcut cunoscut, ni S-a destăinuit, S-a făcut asemenea nouă. El este Cel care ne caută mai întâi pe noi, El este Cel care mai întâi ne întâlnește și ne găsește. „Nu M-ați căuta de nu M-ați fi găsit”, spunea, o simțea unul dintre marii convertiți ai lumii moderne, B. Pascal, intuind acest mare adevăr al creștinismului. Numai creștinismul îl are cu adevărat pe Dumnezeu, și acest fapt, această constatare nu este o simplă afirmație hazardată sau fără temei real, ci îl are cu adevărat, nu pentru că omul a găsit divinitatea, ci El a venit la noi, El ne-a găsit pe noi, El este cel care ne-a iubit mai întâi. „Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut l-a dat, ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16).

Ceea ce asigură însă nota de specificitate absolută și de originalitate a creștinismului, nu este nici fondul său revelațional, nici intruparea lui Dumnezeu (și alte

religii au pretins aceste lucruri), ci marele, extraordinarul, și cu adevărat dumnezeiescul act al Învierii lui Hristos. Scoateți din religia creștină Învieria și veți vedea că ați luat totul, sau aproape tot. Ce mai este creștinismul fără Învierie? O religie ca oricare alta, având poate câteva note care o fac să se diferențieze de celelalte, dar atât. Învieria este cheia de boltă, corolarul învățăturii creștine. Fără Învierie creștinismul nu mai este nimic. Sau aproape nimic. „Dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră” (1 Cor. 15, 14).

Învieria îmbracă învățătura creștină într-o lumină absolut dumnezeiască, vine să confirme tot ceea ce spune și afirmă Scriptura despre Hristos. El moare și prin moartea Lui, biruiește moartea, căci omul prin propriile sale eforturi n-ar fi putut ajunge niciodată la această suprafirească biruință. Învieria dovedește și confirmă divinitatea lui Iisus, căci numai Dumnezeu este străin de fenomenul morții. Dumnezeu este spirit și spiritul este nestricăcios, necoruptibil; spiritul este viat, iar viața izvorâtă din spirit este nepieritoare, veșnică.

Învieria asigură creștinismului coerență și o logică internă imbatibilă, care rezistă chiar și în fața celei mai severe critici. Totul se leagă, se înlanțuie într-o succesiune perfectă: Hristos se intrupează, se face asemenea nouă, se descoperă pe Sine lumii ca Fiul lui Dumnezeu, se schimbă la față pe muntele Taborului pentru a-și dovedi divinitatea, este omorât, dar biruiește moartea, se ridică deasupra ei, căci un Dumnezeu mort este tot ceea ce poate fi mai străin de firea divină.

Aceasta este nota distinctivă a religiei creștine și mesajul său esențial, care vin să-i confirme cu prisosință sorgintea dumnezeiască: Dumnezeu vine în întâmpinarea omului, îl caută, îi oferă calea sigură și singură de a ieși din sfera îngustă a existenței sale pământești. Dumnezeu se face om asemenea nouă, își asumă firea noastră slăbită de păcat, îndumnezeind-o; umanul este transfigurat, este spiritualizat și absolvit de păcat prin moartea și învierea lui Hristos, Dumnezeu-omul.

Pr. N. Stoica

TĂLHARUL DISMAS

(Urmare din pag. a 2-a)

complicii lui Baraba, pe Dismas și Gestas ca să-i răstignească.

Soarele coboară. Seara se apropie. Trebuie să se grăbească că soseau paștile evreilor. Scribul scrie titlul: „Iisus Nazarineanul, Regele Iudeilor” (In. XIX, 19).

Legea prescria biciuirea. Soldații asteaptă ordine. Iisus și tâlharii își duc fiecare crucea. Mulțimea îi fluieră și-i batjocoresc. Răstignii trebuiau să fie dezbrăcați. Cei doi se zbat în mâinile călăilor. Dismas și Gestas, cum se numea cel de al doilea, urlă. Iisus tace. Încep insultele:

„Tu care strici biserica — Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară de pe cruce” (Mt. XV, 29—30).

„Pe alții i-a mântuit, să se mântuiască și pe Sine însuși”, dacă El este Hristos, alesul lui Dumnezeu să se coboare... să credem” (Lc. XXIII, 35).

Iisus tăcea, în timp ce călăii i-au împărțit hainele.

În această atmosferă tulburătoare, deodată o voce blândă coboară de pe cruce: „Părinte, iartă-le că nu știu ce fac” (Lc. XXI, 34).

La auzul acestor cuvinte sufletul lui Dismas este răscolit în profunzime și aceasta pentru că nu era rugăciunea unui om către Dumnezeu, ci a unui Dumnezeu către Dumnezeu, în care Fiul cerea Tatălui iertarea celor care îl chinulesc din cauza ignoranței lor. Dismas a fost primul care a beneficiat de această rugăciune.

În timp ce Gestas striga: „Dacă ești Hristos, mântuiește-Te pe Tine însuși”, cuvinte ce exprimau batjocura furioasă a omului pe care l-a orbit disperarea și durerea, Dismas recunoscându-și vinovăția spune: „noi pe drept suferim și primim cele cuvenite”. Apoi, într-un gest plin de umilință, îndreptându-și capul, stăpânit de durere, spre Iisus a zis: „Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta” (Lc. XXIII, 41, 42).

Nicunde istoria nu înregistrează o așa copleșitoare transformare a unui criminal în mărturisitor și niciodată o mărturisire n-a fost așa meritorie. Acum când Iisus își încheie misiunea spânzurat pe lemnul crucii, uitat de toți, tâlharul Dismas bate la porțile împărăției Sale cerești. Această scenă ne dă posibilitatea să cunoaștem că toate pot fi iertate, afară de refuzul iertării. Și că iertarea cere recunoașterea vinovăției, cere căință.

Dacă Iisus n-a răspuns la nici o insultă ce i-a fost adresată, răspunde acum acestei rugăciuni a tâlharului: „Adevărat, grăiesc ție, astăzi vei fi cu mine în rai”.

„Tâlharul cel Bun este ultimul om pe care Iisus l-a convertit pe când își avea trupul său de carne” (Giovanni Papini, Viața lui Iisus, București, p. 487). El este ultimul dintre ucenici și primul dintre mărturisitori.

Iisus își dă duhul; sângele abia mai curge. Cei doi tâlhari se încăpățânează să moară. Vine călăul și apropiindu-se de Dismas îi sfarmă genunchii, după care îl tăcere moare. Sufletul lui merge să se alăture lui Iisus, în locul unde așteptă cei drepti Paștile.

Toți trei au murit. Sfârșitul existenței noastre pământești ne urmărește în fiecare moment, însă dacă este important pentru viața începutului, sfârșitul, încoronarea luptei, este totdeauna hotărâtor.

Istoria tâlharilor cunoaște multe figuri celebre, dar nici unul nu-l poate egala pe Dismas. Nici unul n-a putut țura ceea ce a furat el pe cruce. Prin credința că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, prin pocăință, dreptate și celelalte virtuți a furat Paradisul cu toate bogățiile lui.

Sfinții părinți, făcând o analiză a scenei de pe Golgota și oprindu-se asupra comportării tâlharului Dismas, scot în evidență eroismul credinței sale. Sf. Leon se întreba: „De unde ti-ai scos credința ta, când tecea a apostolilor s-a prăbușit?” Sf. Ioan Gură de Aur ne lămurăște: „el își continuă meseria sa de tâlhar. El a văzut un bogat și având bogăția înțelepciunii divine, după obiceiul său L-a oprit, L-a prădat ca să se îmbogățească”. Fer. Augustin îl felicită pentru că: „pune mâna chiar pe teaurul vieții, care este Hristos și într-o clipă s-a îmbogățit cu viața”. La toate acestea, eroismul credinței sale a avut nevoie de miracolul harului divin care s-a simțit.

Credința lui a fost mai puternică decât a apostolilor. În acele mo-

Femeile gânditoare de Dumnezeu

La dumnezeiasca slujbă de la sfintele Paști, în legătură cu „cea mai presus de lume înviere a lui Hristos-Dumnezeu”, sunt pomenite și femeile mironosite sau femeile purtătoare de mir, care sunt înfățișate ca „femeile cele gânditoare de Dumnezeu”. Astfel, în una din alcătuirile care formează canonul sfintelor Paști, vorbind cu Mântuitorul, despre cele ce s-au întâmplat în ziua sfintei Sale învieri, zicem: „Femeile cele gânditoare de Dumnezeu, în urma Ta cu miruri au alergat; și pe care ca pe un mort cu lacrimi Te căutau, bucurându-se s-au închinat Ție, Dumnezeu cel viu, și Paștile cele de taină ucenicilor Țăi, Hristoase, bine le-au vestit”. Este vorba aici despre acele femei care au stat aproape de crucea Mântuitorului, când El era răstignit. Ele, după mărturia sfinților Evangheliști, „s-au ținut după Iosif și au văzut mormântul și cum a fost pus trupul lui Iisus” (Luca 23, 55), în mormântul pe care Iosif din Arimateia l-a dăruit Domnului (Matei 27, 60).

Potrivit aceluiași mărturii ale sfinților Evangheliști, binecuvântatele femei, care au participat în duh, la înmormântarea învățătorului iubit, „au cumpărat” și „au pregătit miresme, ca să ungă cu ele trupul lui Iisus” (Marcu 16, 1; Luca 23, 56). Cu miresmele au mers la mormântul Domnului Hristos, în dorința de a unge cu ele pe Cel pe care îl iubeau cu iubire cinstitoare. Dorința însă le-a rămas neimplinită, deoarece „Cel pe care cu lacrimi îl căutau” mironositele, nu mai era în mormânt, căci înviase din morți. În felul acesta, miresmele au rămas neîntrebuțate, dar iubirea și cinstitarea lor le-a fost răsplătită, căci Mântuitorul cel înviat, „Dumnezeul cel viu”, le-a întâmpinat și le-a zis: „Bucurați-vă”. Ci ele venind aproape, au cuprins picioarele Lui și s-au închinat Lui” (Matei 28, 9). Și le-a mai zis Mântuitorul și: „Nu vă temeți” (Matei 28, 10). Cu bucuria în suflet, femeile purtătoare de mir, — Maria Magdalena, cealaltă Marie, Salomeia, Ioana, Maria lui Iacob și celelalte” (Luca 24, 10) „au vestit toate acestea celor unsprezece și tuturor celorlalți” (Luca 24, 9). La aceasta ne este luarea aminte, când, la sfintele Paști, vorbind cu Domnul Hristos, zicem cu privire la femeile purtătoare de mir, că „Paștile cele de taină ucenicilor Țăi, Hristoase, bine le-au vestit”.

Pe aceste femei purtătoare de mir, sfânta noastră Biserică le caracterizează ca „gânditoare de Dumnezeu” și le prezintă și ca „femei binevestitoare”, căci tot în sfânta slujbă de la Paști se spun și cuvinte ca acestea: „Venii de la vedere, femei binevestitoare, și ziceti Sionului: primește de la noi bunele vestiri de bucurie ale învierii lui Hristos. Veselește-te, saltă și te bucură, Ierusalime, pe împăratul Hristos văzându-l, din mormânt, ca un mire ieșind”.

Pe aceste femei purtătoare de mir, sfânta noastră Biserică le caracterizează ca „gânditoare de Dumnezeu” și le prezintă și ca „femei binevestitoare”, căci tot în sfânta slujbă de la Paști se spun și cuvinte ca acestea: „Venii de la vedere, femei binevestitoare, și ziceti Sionului: primește de la noi bunele vestiri de bucurie ale învierii lui Hristos. Veselește-te, saltă și te bucură, Ierusalime, pe împăratul Hristos văzându-l, din mormânt, ca un mire ieșind”.

Precizări la slujba Învierii

(Urmare din pag. 1)

Cele de o ființă... și cântă Hristos a înviat, etc. cu stihurile respective, etc. Ectenia mare, etc., apoi intră în biserică, cântând Hristos a înviat, împreună cu toți credincioșii.

După tipicul de la Arad, rânduiala este alta: „Învieria se începe cu înconjurarea bisericii de 3 ori, cântând... Învieria ta Hristoase Mântuitorule”. Urmează citirea Evangheliei din fața bisericii, Slavă Sfintei... Hristos a înviat, cu stihurile respective, apoi, „Preotul stănd înaintea usilor, cu glas înălțat zice: Deschideți boierii porțile voastre, ca să intre Împăratul măririi; deci deschideți... După a treia convocare, preotul lovește în ușă, care deschizându-se, intră în biserică cântând cu toții: „Hristos a înviat”... (p. 166, 168).

Cuvintele deschideți boierii porțile voastre... în traducere mai nouă Ridicați, căpetenii, porțile voastre... fac parte din psalmul 23, 7—10 și se folosec în cultul ortodox la târnoșirea bisericii, dar

adaptarea lor la slujba Învierii n-are nici o semnificație, constituind un obicei local, fără temei biblic și tradițional.

Tipicul Bisericesc din anul 1976 precizează: „Această practică este proprie slujbei de sfintire a bisericii și ea nu este pomenită nici în rânduiala slujbei din Pentecostar și nici în Tipicul cel mare” (Tipic Bisericesc, București, 1976, p. 182).

Prin urmare, obiceiul de a înconjura biserica în noaptea Învierii și obiceiul de a rosti psalmul 23 la intrarea în biserică în noaptea Învierii, nu numai că nu sunt prevăzute în Pentecostar, dar ele afectează și unitatea cultului ortodox.

Astăzi, când în Biserica Ortodoxă Română, uniformizarea cultului face parte din problemele majore ale Bisericii, credem că a sosit momentul să renunțăm la obiceiurile locale, fără nici o semnificație și fără nici un temei biblic și tradițional și să ne orientăm în slujbele noastre religioase numai după cărțile de ritual aprobate de Sfântul Sinod.

Dă-mi Doamne curaj să mă întorc cu cântă la Tine și să-Ți zic și eu cu Dismas: „Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta”.

O aluzie la gândurile femeilor gânditoare de Dumnezeu face sfânta noastră Biserică, tot la slujba de la sfintele Paști, când spune: „Pe Soarele cel mai înainte de soare, Care a apus oarecând în mormânt, mers-au mai înainte de către ziua, căutându-L ca pe o zi, mironositele fecioare și una către alta striga: o, prietenele, veniți să ungem cu miresme Trupul cel de viață purtător și îngropat; Trupul care a înviat pe Adam cel căzut, și care zace în mormânt; să mergem să ne sărguim ca și magii și să ne închinăm și să aducem miruri, în loc de daruri, Celuia ce nu în scutece, ci în giulgi este înfășurat, și să plângem și să strigăm: O, Stăpâne, scoală-Te, Căla ce dai celor căzuți sculară”.

La aceleași femei mironosite, gânditoare de Dumnezeu, ne este luarea aminte și când zicem, cu cântare, sau când auzim spunându-se la slujba din ziua sfintei

inviari: „Să mâncăm cu mâncare adâncă și în loc de mir, cântare să aducem Stăpânului și să vedem pe Hristos, soarele dreptății, tuturor viață răsărind”. Așa ceva se poate întâmpla cu noi, numai în măsura în care ne curățim simțirile, potrivit cu o altă alcătuire de la sfintele Paști, în care ni se spune: „Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiată lumina Învierii și „bucurați-vă” zicând, luminat să-L auzim, cântându-l cântare de biruință”.

Faptul de a se afirma despre femeile mironosite că sunt „gânditoare de Dumnezeu”, este pentru noi un îndemn, ca și noi să fim gânditori sau cugetători de Dumnezeu. A fi gânditor sau cugetător de Dumnezeu înseamnă în primul rând, să-L avem pe Dumnezeu în gând, să ne raportăm la Dumnezeu. A ne gândi la Dumnezeu înseamnă, mai departe, a-L avea pe Dumnezeu în gândurile noastre, a purta în minte gânduri dumnezeiești, ca cele cuprinse

în sfânta Evanghelie în special și în Sfânta Scriptură în general, precum și în dumnezeieștile slujbe ale Bisericii noastre. Gânduri dumnezeiești mai găsim și în scrierile dumnezeieștilor Părinților noștri, cei purtători de Dumnezeu, cum sunt Patericul și Filocalia, precum și alte cărți de îndrumare duhovnicească. Toate aceste gânduri ne alcătuiesc mintea după ele și își pun pecetea pe viața noastră. Așa au fost femeile mironosite și așa trebuie să fim fiecare dintre noi, care ne rugăm Mântuitorului nostru, zicând: „Însuși, Doamne, primește rugăciunea noastră, în ceasul acesta, și îndreptează viața noastră spre poruncile Tale. Sufletele noastre le sfîșiește, trupurile curățește, cugetele îndreptează, gândurile le luminează și ne izbăvește pe noi de tot necazul celor rele și al durerii. Înconjoară-ne pe noi cu sfinții Țăi ingeri... Amin”.

Arhim. Teofil Părăian

Eminescu în fața Patimilor Domnului

(Urmare din pag. 1)

„Sunt aproape două mii de ani de când Iisus a ridicat popoarele lumii din întuneric, așezându-le pe principiul iubirii aproapei, două mii de ani de când viața Fiului lui Dumnezeu este cartea după care progresează omenirea.

Învățăturile lui Budha, viața lui Socrate, ideile lui Confucius, deși asemănătoare cu ale creștinismului, n-au atâta influență în ridicarea omului ca Evanghelia. Din ce pricină? Pentru că inima lui Hristos a fost străpunsă de cele mai mari dureri, nu pentru El, ci pentru binele și izbăvirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Hristos, însă le-ar fi îndurat cu mândrie și dispreț pentru semenii lui. Și Socrate a băut paharul cu otrăvă, dar l-a băut cu nepăsarea caracteristică lumii antichității. Pe când amărăciunea morții lui Iisus ne impresionează profund, aflând că în clipa supremă Acesta s-a rugat Părintelui Său pentru iertarea prigonitorilor. De atunci, a se jerti din iubire față de semenii, a rămas cea mai înaltă formă de desăvârșire a existenței umane”.

Și poetul continuă gândul său prin a recunoaște valoarea educativă a Evangheliei. „Este naivă credința că prin precepte morale sau prin știință, omul se poate face mai bun. El trebuie să aibă înaintea sa un chip de perfecțiune după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă își datorează renașterea sa modelelor din antichitate, astfel desăvârșirea lumii se datorește chipului moral al lui Iisus Hristos”.

Ne impresionează profund credința „luceafărului” poeziei române. Iar ceea ce ne mișcă în egală măsură este durerea lui Eminescu, mahnirea lui pentru lipsa de credință a oamenilor față de persoana Fiului lui Dumnezeu, slăbirea sentimentului religios în fața jertfei lui de pe Cruce.

„Asta-i tot, Iisuse dulce — pus pe cruce pentru lume? Asta-i tot, frunte de rege, cu cununa cea de spini?... Ieri ai fost steaua de aur a-mpărățiilor creștine,

Azi în gura lor profană nu mai ești decât un nume... Este de tot actuală durerea luceafărului poeziei românești. Căci, din nefericire, și astăzi pentru cei mai mulți „creștini” patimile și moartea Mântuitorului nu sunt decât pioase amintiri din „vremea aceea”, un nume.

Se zice că un călugăr cu viața îmbunătățită pe când trecea prin fața unei troite, se tânguia și plângea cu lacrimi. Un trecător îl văzu și-l întrebă ce supărăre are, ce nenorocire l-a lovit. — „Plâng și mă doare sufletul când mă gândesc căt a suferit Iisus pentru oameni, iar cei vinovați de moartea Lui, L-au uitat!”

„O, zdrobită e coroana care secoli o măriră... Trebuie-n purpură și aur, Tu, Hristoase, să te-mbraci. Dacă vrei mulțimii noastre să-i fii Domn sau să-i plăci”.

(Din poemul „Christ”).

Aceasta va fi ultima parte din serialul pe care l-am dedicat prezentării cărții lui Mathias Bernath, Habsburgii și începuturile formării Națiunii române (ed. Dacia, Cluj, 1991, trad. de Marionela Wolf, 273 p.).

Un ofițer, Schuller, îl informase pe împăratul Iosif al II-lea că „valahii cugetă foarte bine; stăpânii unguri și funcționarii sași însă, nu” (cf. Bernath, p. 223). Desigur e vorba de cugetarea raporturilor dintre ei.

Și iată acum o problemă care ar părea a zilelor noastre. Ortodocșii cărora li se luaseră bisericile, începând cu 1698, au protestat la împărat. Au cerut restituirea bisericilor.

Ei au început cu restituirea în întregime! Și nu i-a auzit nimeni atunci. Nu le-a fost redată nici o biserică!

Împăratul a ajuns la soluția slujirii alternative în propriile lor biserici, pe care ortodocșii au acceptat-o... „în tăcere”. Era de fapt o poruncă! Dar bisericile înapoi nu li s-au mai dat și, desigur, nici slujire alternativă nu s-a făcut.

Acum s-a înfăptuit roata. Dreptatea lui Dumnezeu! Cităm tot pasajul așa cum îl aflăm la Mathias Bernath (p. 235—236):

„Heydendorff relatează cum în fața unei mase mari de oameni, împăratul a împărțit dreptatea PROTOPOPIILOR ȘI POPILOR NE-UNIȚII din scaunul Mediasului, care s-au înălțat pentru a cere pe de o parte libertatea de a-și putea constitui bisericile, pe de altă parte (...) pentru restituirea bisericilor confiscate. Iosif li s-a adresat în limba română, voind să aile, de ce nu învecinează bisericile unită. La aceasta „popii n-au dat nici un răspuns”. Întrebat de mărimea protopopiatului, protopopeul a răspuns că are 11 000 de credincioși în păstorie. Mirat de numărul mare de ortodocși, care nu corespondeau nicicum cu informațiile statistice-cantionale ale episcopiei unite, monarhul a cerut confirmarea lui Heydendorff, care a indicat pentru scaunul Mediasului o populație totală de 20 000 suflete, dintre care vreo 7 000 de români ortodocși, cărora li se adaugă alți 4 000 de ortodocși credincioși din satele învecinate, aparținătoare de același protopopiat. Deoarece clerul unit avânta, cu puținii aderenți, dispunea de cele mai multe lăcașuri bisericesti, refuzând restituirea lor, împăratul l-a pus pe notar să tâlmăcească următoarele clericilor ortodocși: Spuneți-le: să meargă împreună cu uniții în aceeași biserică; când unii ies, să intre ceilalți; vor să facă astfel? Preoții și credincioșii lor s-au arătat, în mod firesc „mulțumii” de această îmbunătățire a statutului lor în temelii actului de împăcirea imperială improvizată și din recunoștință „s-au aplecat până la pământ”.

Săracii! Mulțumeau cu recunoștință că li se dădea voie să intre și ei în propriile lor biserici! Și tot n-au intrat!

Iosif al II-lea a avut atitudini binevoitoare față de români. Călătorind prin Transilvania s-a supărat chiar și pe sași, pentru că nu se purtau prea bine cu românii, după cum notează împăratul în Notele sale de călătorie (Hofreisen = Călătorii aulice).

„Sașii au pierdut din simpatia împăratului și datorită modului în care se comportau față de valahi” (Bernath, p. 240, după Hofreisen, fila 801 și urm.).

Iată ce scrie și contele Clary:

„Românii așezați pe pământul regesc sunt toleranți doar atâta timp cât persoanele magistratului vor vrea să folosească aceste pământuri pentru ei sau pentru alți sași. Când nu vor mai vrea să-i folosească pe români, îi vor alunga sau îi vor chinui și căzni într-atâta, până vor fugi ei înșiși... Împăratul călător a fost impresionat de întâlnirea cu românii suplicați (e vorba de trecerea prin Ațel, la 1773, când i s-au prezentat multe cereri, reclamații etc. n.n.). În polida educației lor neomenești, își prezintă foarte bine plângerile și se exprimă foarte bine și, întrucât au parte numai de rău... le iese mereu la iveală neîncrederea” (cf. M. Bernath, p. 240).

Își prezentau foarte bine plângerile! — remarcă admirativ împăratul, care îi știa „neomeni” și era surprins! „Drăguțul de împărat”! Probabil le zâmbea binevoitor. L-au botezat „Drăguțul”, dar, dincolo de politețea lor, cei cu plângerile (valahii — n.n.) nu prea acordau încredere. Asta a putut-o vedea și el.

Vedea bine!

„Mai vedea „drăguțul de împărat”, tot așa de bine, și alte lucruri: „Acești sărmani supuși valahi, care indiscutabil sunt cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori ai Transilvaniei, sunt de toți chinuții, fie ei unguri sau sași, și coplesii de nedreptăți și astfel, dacă recunoaște această, soarta lor este într-adevăr vrednică de plâns, încât este de mirare că au mai rămas atât de mulți dintre

Semnalăm... Semnalăm...

acești oameni și nu au lăsat încă toți” (Hofreisen, cațelul 8, fila 794 și urm., cf. Mathias Bernath, p. 241).

Și s-a dat seama împăratului, măcar pentru un moment, că „națiunea este alături de-a dreptul ageră la minte și înconștanță ei provine în mod cel mai mult de la nenorocirea ei” (p. 241).

Da. Da. Cam tot în vremea aceea însă, mai de vreme și mai târziu, generalii săi incendiau și bombardau mănăstirile ortodoxe. Tărâni temătoare că vor fi constrânsi să treacă la uniție, erau gata să ajungă la limita răbdării. Amenințau cu emigrarea (Bernath, p. 245). „Drăguțul” părea a le încuraja revendicările și, ei chiar au crezut că se pot tălăcuși, cu permisiunea lui, împotriva asupțitorilor localnici, nobili, ceea ce vor și face în 1781 sub comanda ortodocșilor Horia, Cloșca și Crișan.

„Drăguțul de împărat” — același — n-a ridicat nici un deget să-i apere când Horia și Cloșca vor fi prinși în dec. 1784, iar Crișan în ianuarie 1785. La 28 februarie 1785 Horia și Cloșca vor fi trași pe roată. Crișan murise în închisoare la 13 februarie același an.

Ce „drăguț” a fost împăratul! Alături de împăratul Iosif al II-lea, față de români le-a dat multora curaj. Pe drept cuvânt I. Lupas spune că fără guvernarea lui Iosif al II-lea, mișcarea românească din 1790—1792 (Supplex Libellus Valachorum, 1791) ar fi fost greu de imaginat (la Bernath, p. 189). Guvernarea lui a fost veriga de legătură între 1698—1701, pe de o parte, moment pe care Bernath îl consideră însemnat din punct de vedere național politic, și revolta animaghiară a românilor, în unire cu Viena, din 1848—1849, pe de altă parte.

Păcat că și în 1848—1849, și apoi în 1867, când Transilvania a fost alipită la Ungaria și a căzut sub stăpânirea dualismului, Viena i-a părăsit iarăși pe români. Avram Iancu spunea că a fost chiar mai mult decât o părăsire, o trădare. „Un nebun și un mincinos n-au ce discuta”, ar fi spus el, când împăratul a vrut să-l întănească!

Cât de însemnată a fost uniția „din punct de vedere național politic”, pentru români? A fost evidentă însemnătatea ei pentru Viena și apoi pentru Budapesta, Viena, cu ajutor maghiar, a și inițiat-o și a sprijinit-o pentru ea însăși. Pentru români a fost „însemnată” numai când, treziii, mai târziu românii au căutat ei înșiși să se folosească de ea și pentru ei. Atunci uniții s-au întâlnit cu ortodocșii pe aceleași baricade. Ne gândim la Școala Ardeleană, la Supplex, etc.

Pentru ortodocși, Iosif al II-lea, cu toată bunăvoința lui luminată, n-a reușit să facă mare lucru. Și să nu uităm că ortodocșii alcătuiau marea majoritate a românilor. Spre exemplu Patenta de Toleranță a împăratului, din 13 octombrie 1781, care teoretic îi pune pe ortodocși pe aceeași treaptă cu catolicii (vezi Bernath, p. 252), era totuși restrictivă. După ce li se recunoscuse existența, care 60 de ani le-a fost negată, până în 1761, aici peste încă 20 de ani va veni Patenta de Toleranță (1781), deci în total la 80 de ani după uniție, dar și acum, ca să fie recunoscuți și să aibă dreptul de a-și construi o biserică (ale lor le fuseseră luate toate), trebuiau să fie cel puțin 100 de familii (la Bernath, p. 254).

Mathias Bernath spune că această Patenta a făcut să se producă „o amplă mișcare de părăsire a uniții bisericesti” (a uniției) (Bernath, p. 254). Deci cum se ivea o posibilitate de întoarcere la ortodoxie, românii uniți cu forța sau de nevoie, se și întorceau.

Dacă uniția le-ar fi fost folositoare românilor, de ce cum au prins prilejul oferit de Patenta de Toleranță, au și început s-o părăsească? Și de ce restricții de organizare pe parohii numai pentru ortodocși? Uniții puteau fi cât de puțini, ei se puteau organiza! S-au acordat ortodocșilor privilegiiile cu care au fost momiiți să treacă la uniție în 1698—1701? Să-l lăsăm tot pe Bernath să ne spună:

„Egalitatea de drept, deplină, cu Biserica Catolică nu a fost (s.n.), după cum am arătat, acordată în domeniul bisericesc celorlalte confesiuni. Părăsirea Bisericii catolice sau greco-catolice era în continuare dificilă; părinților dornici să se convertească le era interzis să-și scoată copiii din comunitatea catolică” (Bernath, p. 253).

La 7 iunie 1783, în Sibiu, împăratul Iosif al II-lea decretă că „o schimbare a religiei e o chestiune importantă și cere recunoaștere de sine și chibzuință, pe care un copil încă nu le are, iar eu vreau libertatea de decizie” (Id. p. 253).

Ce împărat înțelept! Dar care tot așa se va fi procedat cu copiii și în 1698—1701, când au fost trecuți la uniție?

Ce grijulii suntem pentru apărarea libertății, când e vorba de libertatea noastră sau a intereselor noastre!

Mathias Bernath descrie pe larg mișcarea de întoarcere la ortodoxie prin anul 1782. Același Iosif al II-lea, tolerant și umanist, la 22 mai 1782 și 20 august 1782 avertința cu moartea pe cei care ar fi părăsit uniția!

Totuși, în vremea aceea, în tinutul Hațegului și al Făgărașului uniția a suferit pierderi mari.

După 1698—1701 Curtea de Viena „a menținut decenții de-a rândul înțelegerea (mincinosul n.n.) că românii ortodocși ar fi în totalitate lor uniți, iar ortodoxia inexistentă” (Mathias Bernath, p. 255). Începând cu 1761, după sazeci de ani, deci cu 20 de ani mai mult decât între 1698—1699, Curtea a început să admită existența ortodocșilor, dar le-a impus episcopi sași (Dionisie Novacovici 1761—1767; Sofronie Chirlovici, 1771—1773, și apoi Ghedeon Nichitiu, 1783—1788 și Gherasim Adamovici, 1789—1796), lăsând apoi mai mult de zecă ani vacanță episcopală, până la Vasile Moșca (ales 1810, instalat 1811). Compensările în istorie sunt în mâna lui Dumnezeu și nu se operează pe loc, în cursul unei singure generații și cu aceeași oameni! Cine are urechi de auzit să audă.

În Sfânta Scriptură este un text: „De n-ar zidi Dumnezeu casa, în zădărnici s-ar ostentă cei ce o zidesc” (Ps. 126, 1). Când nu e zidită cu dreptate, se mai dărâmă și așa, dreptatea se restabilește cam prin aceleași mijloace. Dumnezeu le alege.

De ce trebuiau, uniții valahi menținuți în uniție?

La 9 octombrie 1781 episcopul catolic al Transilvaniei, contele Ignatie Bathányi a trimis împăratului un memoriu prin care îl îndruma cum să-și organizeze politica față de ortodocși.

Și iată cum rezumă Mathias Bernath acest memoriu:

„Împăratul a fost avertizat ca nu cumva prin recunoașterea ortodoxiei să ridice bariera ce separă pe românii de dincoace și de dincolo de granițele imperiului. Dacă nu va avea grijă ca populația valahă să fie separată, în afară de munți și de granițe, și de o credință religioasă, atunci această omisiune va avea efecte grave în cazul unor complicații belicoase cu Poarta sau cu Rusia: datorită legăturii ortodocșilor între ei și cu puterile ostile, pentru casa ereditară vor apărea în Transilvania aliați dușmani, căpă depleți are episcopul schismatic (ortodox)” (Mathias Bernath, p. 255—256).

Iată cui servea uniția! Nu românilor. Bietii români trebuiau învrăbiți, separați de frații de peste munți, ca să-i fie bine împăratului. Domnul conte episcop Bathányi nu se știa s-o spună fără ochuri.

Dar nu erau oprite numai legăturile celor din Transilvania cu cei de dincolo de munți. Pentru aceleași motive — ca să nu periclitizeze împărăția de la Viena — nici cei din Valahia nu erau primiți în Transilvania.

Cancelaria Aulică Ungaro-Transilvană scria la 29 august 1780 către Consiliul Aulic de Război din Viena:

„Călugării ortodocși stabiliți în Valahia Otomană (asa o numea Cancelaria n.n.) care vizitează sub diferite pretexte pe locuitorii de dincoace (de munți n.n.) și le împărtășesc exaltarea, superstiții și fanatism, să fie opriți de la trecerea graniței” (Mathias Bernath, p. 256).

Știu de cine să se teamă temnicerii românilor! Dacă apărau uniția, nu se mai putea evada din temnița imperială.

Împăratul a schimbat la 12 iulie 1784, înaintea Romei, denumirea ortodocșilor cu termenul jignitor de „schismatici”, introducând termenul non unius, neuniți. Vaticanul și mulți teologi catolici, și uniții, ne-au zis totuși „schismatici” până la Conciliul II Vatican (1962—1965)!

Deși cam lungă, semnarea punctelor de vedere ale lui Mathias Bernath cu privire la realitățile istorice în care a apărut, s-a menținut și s-a consolidat uniția în Transilvania, ni s-a părut necesară. Autorul nu e român și interesul său a fost să prezinte politica binevoitoare a lui Iosif al II-lea față de români. Uniția nu a înfăptuit-o Iosif al II-lea, dar a menținut-o, socotind-o utilă Curții. De aceea uniții erau liberi să facă prozelitism printre ortodocși, și nu li se permitea să se reintoarcă la credința strămoșilor lor. În schimb, ortodocșilor li s-a interzis să facă prozelitism printre uniți, ca să-i readucă acolo de unde au fost smulși.

Acest lucru se vede cu limpezime din Instrucțiunile date de împărat episcopului Ghedeon Nichitiu, pe care nu l-a lăsat autonom, nici nu i-a permis să stea în legătură cu Țara Românească și Moldova, ci l-a obligat să se supună Mitropolitului de Karlowitz și, cu el, să supună și Episcopia Transilvaniei acestei jurisdicții străine. (Mathias Bernath, p. 257).

Intenția noastră, prezentând cartea lui Mathias Bernath, cu foarte scurte comentarii, n-a fost alta, decât să readucem în memorie faptele istorice. Tot așa a făcut și Bernath.

Cu faptele n-ai cum te lupta. Faptele sunt un lucru încăpățânat, spune o vorbă mai veche.

Unele învățăminte, unele explicații ale unor fapte de azi, unele elemente de comparație și compensație istorică, divină, rămân la capacitatea de înțelegere a fiecărui cititor onest.

Antonie P.

ȘTIRI — INFORMAȚII

— Vineri, 1 aprilie a.c., I. P. S. Sa a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu. În aceeași zi, I. P. S. Sa a primit pe scriitorul și omul de afaceri italian de origine română Iosif Constantin Drăgan.

— Duminică, 3 aprilie a.c., I. P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă pe locul unde se va zidi noua biserică cu hramul „Sf. Prooroc Ilie” din cartierul sibian Turnușor II prin strădania credincioșilor de aici în frunte cu P. C. Pr. Paroh Nicolae Comănici. Cuvântare ocazională.

— Joi, 7 aprilie a.c., I. P. S. Sa a vizitat șantierul noii biserici ce se construiește în parohia Silișnic, prot. Sibiu, precum și șantierul noii biserici ce se construiește în Cartierul Vitrometan din orașul Medias. În aceeași zi, I. P. S. Sa în drum spre Moldova a vizitat Mănăstirea Toplița iar seara a poposit la Mănăstirea Sihăstria unde s-a întâlnit cu Părintele Arhim. Cleopa Ilie și cu alți viețuitori ai Mănăstirii.

— Vineri, 8 aprilie a.c., I. P. S. Sa a făcut o vizită I. P. S. Mitropolit Daniel al Moldovei. În aceeași zi, după-masă a susținut la Casa studenților din Iași conferința „Păcat, pocăință și tertiare”.

— Luni, 11 aprilie a.c., I. P. S. Sa la Brașov a prezidat juriul care a analizat proiectul viitoarei catedrale cu hramul „Înălțarea Domnului”.

— În aceeași zi, I. P. S. Sa a participat la lucrările Organizației AIDROM, lucrări ce s-au desfășurat la Mănăstirea Sămbăta de Sus.

— Marți, 12 aprilie a.c., I. P. S. Sa a primit pe dl. arhitect Cristian Moisescu, împreună cu care a făcut o vizită la o biserică din Răsinari. În aceeași zi I. P. S. Sa a primit pe domnii Stevens Anton și Weverbergh Julien regizori ai Televiziunii Belgiene.

— Miercuri, 13 aprilie a.c., I. P. S. Sa a luat parte, în Catedrala mitropolitană din Sibiu, la Denia Canonului cel Mare.

— Joi, 14 aprilie a.c., I. P. S. Sa a participat la Sesiunea omagială organizată de Casa de Presă și Editură Tribuna, la Cercul Militar Sibiu, cu prilejul împlinirii a 110 ani de la apariția la Sibiu a primului cotidian românesc din Ardeal, „Tribuna”, avându-l ca redactor pe I. Slavici. A vorbit despre rolul Tribunei în epocă.

— În aceeași zi, I. P. S. Sa a înregistrat pentru TV, București, un medalion închinat vieții Sf. Mucenic Gheorghe purtătorul de biruință, prăznuit de Sf. Biserica în fiecare an la 23 aprilie.

— Vineri, 15 aprilie a.c., I. P. S. Sa a săvârșit la Mănăstirea Sămbăta, slujba parastasului pentru cel ce a fost mitropolitul de pioasă amintire Nicolae Mladin, cu ocazia strămutării rămășițelor sale pământești din vechiul cimitir al mănăstirii în necropola mitropolitană din noua incintă. Cuvântare. Arhid. Visarion Bălănt

Sămbăta de după Vinerea cea Mare

(Urmare din pag. 1)

Dar creștinii ortodocși, împreună cu patriarhul de Ierusalim, cu toți ierarhii care alcătuiesc Frăția Sfântului Mormânt, cu preoții locului și cu cei veniți din toată lumea, cu pelerinii prezenți se pregătesc să primească Sfânta Lumină. Este un moment înălțător care se derulează începând cu ora 9,00, când la sediul Patriarhiei Ortodoxe din Ierusalim vechi se formează procesiunea pentru Vecernia Sămbetei Mari. Patriarhul și toți ceilalți slujitori se îmbracă în odăjdii luminate și pornesc apoi, înconjurați de mii de pelerini spre Sfântul Mormânt. În fruntea cortegiului este purtată Sf. Crucea

re are în ea lemn din crucea Mântuitorului.

Când se ajunge la Sfântul Mormânt, care este pecetluit de Vineri seara și păzit de către gardieni, se face înconjurarea de trei ori a acestui edificiu sacru, cântându-se: „Învierea Ta, Hristoase, Mântuitorule, Îngerii o laudă în ceruri și pe noi, pe pământ, ne învrednițește cu inimă curată să Te slăvim”. După a treia înconjurare se cântă, în fața intrării în Sfântul Mormânt, imnul de la vohodul vecerniei: „Lumină lină...”. Patriarhul și ceilalți slujitori se retrag apoi în altarul bisericii Învierii, unde petrec în reculegere și rugăciune până la ora 12. Tot astfel stau în

asteptare și mii de pelerini din interiorul bisericii și din piața din fața acesteia. Ei poartă în mâini legături de câte 33 de lumânări după numărul anilor vieții pământești a Mântuitorului.

La ora 12, patriarhul îmbrăcat numai în stihar alb, intră în Sfântul Mormânt, unde se roagă pentru trimiterea luminii din cer. La fel se roagă și pelerinii prezenți. După producerea minunii, prin aprinderea stratului de vată așternut pe lespedea mormântului, patriarhul iese în fața Sfântului Mormânt, având în mâini legături de lumânări aprinse și se adresează tuturor spunând: Veniți de luați lumină! În câteva minute toată biserică Sfântului Mormânt este luminată ca de o lumină de soare de multă lume lumânărilor purtate în mâini de toți pe-

lerinii. Ceremonialul Sfintei Lumini și slujba Vecerniei din Sămbăta cea Mare se încheie la ora 15.

Deși nu avem parte de bucuria de a ne număra și noi printre cei care se află astăzi chiar la Ierusalim, unde se desfășoară rânduielile bisericesti la care tocmai ne-am referit, se cuvine ca în casele noastre, în familiile noastre să petrecem această sămbăta de după Vinerea cea Mare în reculegere și pocăință, în cuviincioasă așteptare a luminății și a Învierii. Să ne apropiem mai mult sufletele de Maica Domnului, aducându-i ca prinos recunoștința și rugăciunile noastre. Să sărutăm cu evlavie Sfânta Cruce și să ne aducem aminte de „Mielul lui Dumnezeu” care S-a jertfit pe ea, pentru păcatele noastre. Să ne purificăm simțurile și să iertăm pe toți care ne-au greșit, pentru ca așa cum spunem în rugăciunea „Tatăl nostru”, să putem și noi primi iertare de la Dumnezeu pentru păcatele noastre.

Anul 1994 este decretat de către Organizația Națiunilor Unite ca anul internațional al familiei. Să nu ignorăm această preocupare umană pentru binele și prosperitatea familiei, pentru apărarea ei în fața atator pericole care o amenință.

Să căutăm, de aceea, ca în această sămbăta să ne rugăm mai mult pentru propria noastră familie, ca Bunul Dumnezeu să o ocrotească și să o ferească de toată reaua întâmplare.

Să ne aducem aminte cu compasiune și de toți semenii noștri care n-au parte de fericirea de a avea o familie, de bătrâni din azile și de copii din orfelinate sau care rătăcesc pe străzi neavând cine să-i ocrotească.

Să ne străduim a aduce lumină bucuriei în sufletele celor dragi ai noștri. Dar și în ale celor care n-au cine să le facă o astfel de bucurie.

Lumina Învierii lui Hristos să lumineze de-a pururi toată viața noastră!

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Seratim Făgărășanu, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 2 000 lei, Cont nr. 45.10.4.09.2. B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.